

INSPECTIEVERSLAG OVER DE DOORLICHTING

Niveau	SO
Instellingsnummer	44156
Instelling	K.T.A. II Villers
directeur	Jean-Louis VANHELMONT
adres	Vildersstraat 3 - 3500 HASSELT
telefoon	011-30.09.50
fax	011-21.15.64
e-mail	directie@kta2hasselt.be
website/URL	http://www.kta2hasselt.be
Inrichtende macht/Bestuur	113951 - Scholengroep 16 Hasselt te HASSELT
adres	Armand Hertzstraat 2 - 3500 HASSELT
Scholengemeenschap	112268 - SG Hasselt te HASSELT
adres	Koning Boudewijnlaan 12 - 3500 HASSELT
CLB	114405 - CLB v/h GO Hasselt te HASSELT
adres	Luikersteenweg 56 - 3500 HASSELT
Tijdstip doorlichting	van 12 oktober 2009 tot 15 oktober 2009
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Etienne Gielen
Teamleden	Luc De Man Dirk Diepers Luc Mondelaers Wouter Schelfhout
Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
Externe deskundige(n)	nihil
Datum van bespreking met de instelling	21 mei 2010

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	3
2	RELEVANTE KENMERKEN	4
3	FOCUS VAN DE DOORLICHTING	5
3.1	(Leer)prestaties in de focus	5
3.2	Procesindicatoren en/of -variabelen in de focus	5
3.3	Outputindicatoren en/of -variabelen in de focus	5
4	KWALITEITSPROFIEL	6
5	RESULTATEN	6
5.1	(Leer)prestaties	7
5.2	Schoolloopbaan	15
5.3	Outcomes	15
5.4	Tevredenheid	15
6	ASPECTEN VAN DE WERKING	16
6.1	Algemeen	16
6.2	Personeel	16
6.3	Logistiek	16
6.4	Onderwijskundig	16
7	STERKTES EN ZWAKTES	19
7.1	Relevante aspecten waarin de school goed is	19
7.2	Relevante aspecten die de school kan verbeteren	19
7.3	Relevante aspecten die de school moet verbeteren	19
8	ADVIES	20
9	REGELING VOOR HET VERVOLG	21

1 INLEIDING

Van 12 oktober 2009 tot 15 oktober 2009 bezocht de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap uw instelling. Zij deed dit in het kader van haar decretale opdracht om voor de overheid toezicht uit te oefenen op de kwaliteit en de kwaliteitszorg van onderwijsinstellingen. Zij is daarbij bevoegd voor:

- de controle van het studiepeil;
- de naleving van de onderwijsregelgeving;
- de controle op naleving van de wet op de veiligheid, het welzijn en de hygiëne. Overeenkomstig het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid van art. 38 §5 om het toezicht hierop afzonderlijk uit te voeren.

Zij heeft niet de bevoegdheid om individuele personeelsleden te evalueren.

Het toezichtskader dat de inspectie daarvoor gebruikt is het CIPO-model:

- Context: factoren waarop de instelling weinig of geen invloed heeft (bijv. inplanting, wetgeving);
- Input: menselijk potentieel, onderwijsaanbod en materiële middelen;
- Proces: de manier waarop de instelling haar doelstellingen nastreeft;
- Output: de mate waarin de instelling haar doelstellingen bereikt.

Tijdens een doorlichting voert de inspectie volgende activiteiten uit: onderzoek en analyse van documenten en gegevens, observaties en gesprekken.

Het onderzoek mondt uit in een verslag. Dat begint met een opsomming van de relevante kenmerken van de instelling. Daarna volgt een overzicht van de kwaliteitsaspecten die onderzocht worden. De selectie daarvan gebeurt op basis van een vooronderzoek. Dan volgt de synthese in een kwaliteitsprofiel. Het volgende hoofdstuk beschrijft de resultaten. De vooraf vastgelegde procesindicatoren worden dan beoordeeld. In een conclusie worden dan sterke punten, werkpunten en dringende actiepunten opgesomd, waarna een advies aan de overheid wordt geformuleerd. Het verslag eindigt met de regeling voor het vervolgtoezicht.

Het doorlichtingsverslag resulteert in één van drie mogelijke adviezen:

- gunstig;
- beperkt gunstig;
- ongunstig.

Een gunstig advies is noodzakelijk, wil de instelling verder erkend worden en/of verder opgenomen worden in de financierings- of subsidiëringsregeling.

Het verslag moet binnen een termijn van 30 kalenderdagen na ontvangst op een personeelsvergadering integraal besproken worden.

Het verslag is openbaar en kan ongeveer drie maanden na de doorlichting geraadpleegd worden op de website van het departement onderwijs op het adres www.ond.vlaanderen.be/doorlichtingsverslagen of op www.schooldoorlichting.be.

Het verslag mag niet gebruikt worden voor publicitaire doeleinden (bijvoorbeeld met het oog op leerlingenwerving).

2 RELEVANTE KENMERKEN

- Aanwezigheid andere scholen in de onmiddellijke omgeving.
- Stijgend percentage GOK-leerlingen.
- Sterke verjonging van het lerarenkorps.
- Recente oprichting vestigingsplaats.
- Lokalen nood.

3 FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek heeft de inspectie vakken/studierichtingen en procesindicatoren geselecteerd die in aanmerking komen voor onderzoek tijdens de doorlichting.

3.1 (Leer)prestaties in de focus

VAKKEN BASISVORMING	DL-f
Engels	J
Project algemene vakken	J

Voltijds secundair onderwijs

Aanbod per graad, onderwijsvorm, studiegebied en studierichting			
Eerste graad	GSO		Handel
Tweede graad	TSO	Personenzorg	Sociale en technische wetenschappen
Derde graad	BSO	Decoratieve technieken	Etalage en standendecoratie
Derde graad	BSO	Decoratieve technieken	Publiciteit en illustratie
Derde graad	BSO	Decoratieve technieken	Publiciteitsgrafiek
Derde graad	BSO	Handel	Kantoor
Derde graad	BSO	Handel	Kantooradministratie en gegevensbeheer
Derde graad	TSO	Handel	Boekhouden-informatica
Derde graad	TSO	Handel	Secretariaat-talen
Derde graad	TSO	Personenzorg	Gezondheids- en welzijnswetenschappen
Derde graad	TSO	Personenzorg	Jeugd- en gehandicaptenzorg

3.2 Procesindicatoren en/of -variabelen in de focus

Personeel

Professionalisering

Deskundigheidsbevordering

Onderwijs

Curriculum

Onderwijsorganisatie

Begeleiding

Leerbegeleiding

3.3 Outputindicatoren en/of -variabelen in de focus

4 KWALITEITSPROFIEL

Het KTA2 Villers biedt een breed onderwijsaanbod aan, met een aantal in de regio unieke studierichtingen. De school trekt onder meer hierdoor leerlingen aan uit de wijde omgeving, die vooral instromen in de eerste leerjaren van de tweede en van de derde graad. De school tracht via duidelijke afspraken en een goed uitgebouwde socio-emotionele begeleiding in te spelen op de behoefte aan vertrouwen en welbevinden. Aan de leerlingen worden kansen geboden om zich te ontwikkelen op persoonlijk en op studievlak. Het afstemmen van de leerbegeleiding op de talrijke en gevarieerde instroom van leerlingen is echter nog in ontwikkeling. De school slaagt er nog onvoldoende in om duidelijke structuren en werkvormen op te zetten om het aantal B- en C-attesten te reduceren. Het toekennen van uitgetelde beslissingen is de voorbije jaren sterk afgenomen, maar de mogelijkheid tot een bijkomende herkansing wordt soms nog tegen de geest van de regelgeving in gehanteerd.

Sinds dit schooljaar worden bij de start van het schooljaar analysetoetsen aangewend om de beginsituatie van de leerlingen op leervlak in te schatten. De verzamelde gegevens vormden echter nog onvoldoende aanleiding tot reflectie en tot bijsturing van het onderwijsleerproces en van de studiebegeleiding. Nochtans kampt meer dan de helft van het aantal leerlingen met een reeds vroeger opgelopen schoolse achterstand en is er sprake van een behoorlijke diversiteit in vooropleiding. De school is zich bewust van de nood aan ondersteunende initiatieven, maar staat nog in een beginfase om de leerbegeleiding en de evaluatiepraktijk adequaat bij te sturen.

Het schoolbeleid is duidelijk gestructureerd met een uitgeschreven taakomschrijving en met aandacht voor een participatieve besluitvorming. De onderwijsorganisatie berust op een stabiel beleid, ondersteund door een breed middenkader. De beleidslijnen zijn gericht op het uitbouwen van een transparante schoolcultuur en een aangenaam leefklimaat. Het bijkomend lestijdenpakket in het kader van gelijke onderwijskansen wordt door de school efficiënt benut, vooral op het vlak van socio-emotionele ontwikkeling. Ook de opvolging en begeleiding van leerlingen die doorstromen uit de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers, zowel in de eigen school als in scholen in de omgeving verloopt efficiënt. De vakgroepwerking krijgt op onderwijskundig vlak nog weinig aansturing, wat invloed heeft op de leerplanrealisatie voor een aantal vlakken. Ook ontbreekt het aan voldoende inhoudelijk overleg tussen de vakken van het specifiek gedeelte binnen een aantal studierichtingen. De brede professionalisering van de personeelsleden krijgt voldoende aandacht, terwijl de vakgerichte aansturing ervan eerder een vakgebonden of individuele invulling krijgt. Voor beginnende leerkrachten is een degelijk uitgebouwde aanvangsbegeleiding opgezet. De ondersteuning voor de implementatie van de vakoverschrijdende eindtermen en voor het uitwerken van een gedragen talenbeleid staan in een beginfase.

De school besteedt de nodige aandacht aan een keurige en verzorgde lesomgeving en een milieuvriendelijke schoolomgeving. Door het stijgend aantal leerlingen kampt de school momenteel echter met een tekort aan infrastructuur. Hierdoor is het pedagogische comfort beperkt, met tot gevolg een negatieve invloed op de leerplanrealisatie voor een aantal studierichtingen en vakken die in de doorlichtingsfocus stonden. Ook de mogelijkheden tot een vlotte ICT-integratie zijn hierdoor begrensd. Voor een aantal studierichtingen is de materiële uitrusting niet optimaal en zijn de leermiddelen beperkt. De organisatie van stages wordt door de school met toewijding gecoördineerd en opgevolgd. Deze stages vormen een belangrijke aanvulling van het curriculum.

De praktische regeling van de leerlingenevaluatie en van de puntenverdeling is op schoolniveau in duidelijke procedures omschreven. Op vakgroepe niveau is de aandacht voor de leerplangerichtheid van de evaluatie matig. Het bevragen van kennis staat vaak het procesgerichte aspect van een opleiding in de weg. Daarnaast vormt de formatieve toetsing weinig aanleiding tot reflectie en bijsturing van het onderwijsleerproces. De attitudes die in de evaluatie worden opgenomen zijn meestal algemeen van aard en te weinig vakgerelateerd. Het commentaar bij de rapportering is eerder vaststellend en zelden remediërend van aard. De verantwoording van de attestering voldoet.

Als gevolg van het jaarlijks toenemend leerlingenaantal is er sprake van een groeiend spanningsveld tussen de blijvende zorg voor kwaliteitsvol onderwijs enerzijds en de materiële, organisatorische en pedagogische zorgen en ongemakken anderzijds. Algemene en integrale kwaliteitszorg wordt als een noodzaak gevoeld, maar de school heeft hieromtrent nog niet voldoende deskundigheid opgebouwd. Zo worden de resultaten van het vervolgonderwijs of van de tewerkstelling van de oud-leerlingen nog niet systematisch bijgehouden of geanalyseerd. Het adequaat omgaan met de vrij diverse leerlingeninstroom, de infrastructurele tekorten en een voldoende leerplangerichtheid blijven een alerte aandacht opeisen.

5 RESULTATEN

5.1 (Leer)prestaties

Het onderzoek van de (leer)prestaties levert volgende conclusies op:

De studierichting Boekhouden-informatica (TSO III) - de vakken boekhouding en toegepaste economie van het specifiek gedeelte

Conclusie: voldoet

Vaststellingen:

- De leerplandoelstellingen voor boekhouding worden voldoende gerealiseerd. Er is voldoende aandacht voor een goed opgevolgde zelfwerkzaamheid in de klas zodat de leerinhouden als competenties kunnen worden verworven. Er is ook aandacht voor meer uitgebreide herhalingsoefeningen zodat inzicht in het geheel van de boekingen kan worden verkregen. De moeilijkheidsgraad van de oefeningen bij het analytisch exploitatieboekhouden is veeleer laag. Vorig schooljaar werd door een onvoldoende materiële uitrusting in het eerste semester en door afwezigheid wegens ziekte in het tweede semester in beperkte mate gewerkt met een didactisch boekhoudpakket. Dit schooljaar zit de leerplanrealisatie wel op schema.
- De leerplandoelstellingen voor toegepaste economie worden voldoende gerealiseerd. Voor recht en wetgeving worden leerlingen vaak aangezet om met behulp van wetteksten zelf vragen op te lossen. Er is ook een vaste inroostering in een ICT-lokaal gedurende een lesuur, waardoor vaak informatie kan worden opgezocht. Actualiteit wordt op een relevante wijze geïntegreerd in de lessen via het aanleggen van een actualiteitsmap. Er wordt een bezoek aan een rechtbank en een verzekeringskantoor georganiseerd en een notaris uitgenodigd voor de klas. Ook voor bedrijfseconomie zijn er verschillende initiatieven die het realistische karakter van de lessen vergroten. Enkele voorbeelden zijn een bezoek aan een ondernemersloket, een workshop rond marketing en een seminarie rond spreken in het openbaar dat ook in de praktijk wordt omgezet. Er wordt een ondernemingsplan uitgewerkt in het kader van een externe wedstrijd. Verder wordt een project rond een mini-onderneming op een gerichte wijze, gespreid over de twee leerjaren, in het jaarplan ingebouwd. In III,1 wordt het opstarten van de mini-onderneming goed voorbereid. In III,2 komen, gelinkt aan de mini-onderneming, een aantal doelstellingen uit het leerplan op een inhoudelijk relevante wijze aan bod.
- De jaarplanning is goed afgestemd op de doelstellingen en inhouden van het leerplan. Evaluatie krijgt een plaats in het jaarplan. Er zijn voldoende toetsen en herhalingsoverhoringen om de leerlingen formatief te ondersteunen bij hun leerproces.
- De materiële uitrusting volstaat. Tijdens de les kan gebruik worden gemaakt van ICT door een vaste inroostering in computerklassen.
- De proefwerkvragen zijn representatief voor de behandelde leerinhouden. De vragen peilen zowel naar kennis, toepassing als inzicht. Toch blijven de vragen waarbij leerlingen informatie moeten opzoeken en hiermee vragen oplossen vaak van een eenvoudig niveau. De vraagstelling is voldoende eenduidig en valide.
- De nascholingsinspanningen zijn voldoende. Ondanks de bespreking van een aantal relevante kwesties tijdens de vakvergaderingen worden de mogelijkheden tot multiplicatie van kennis (bijv. rond de mini-onderneming, werkvormen) en tot een meer diepgaande bespreking van de leerplanrealisatie te weinig benut.

Engels in de derde graad TSO Secretariaat-talen

Voldoet niet

Vaststellingen

- Een te beperkte leerplangerichtheid heeft tot gevolg dat de leerplandoelstellingen voor het specifiek gedeelte van de studierichting Secretariaat-talen onvoldoende worden gerealiseerd. De aanvulling van het twee-uursvak met twee bijkomende wekelijkse lestijden voor deze studierichting beperkt zich tot een uitbreiding van het practical English, maar niet tot een studierichtinggerichte verdieping.
- De algemene doelstellingen voor het verhogen van de communicatieve taalvaardigheden worden goed aangepakt. De klasopstelling en de interactieve werkvormen nodigen uit tot participatie aan het lesgebeuren en tot het hanteren van de doeltaal. De evolutie van een leerstofgericht naar een leerlinggericht onderwijs vindt op deze wijze voldoende ingang.

- De planningsdocumenten getuigen van een vrij strikt vasthouden aan het leerboek, met een beperkte invulling van de vrije ruimte. De aandacht voor de actualiteit en voor het verhogen van de kennis over de Angelsaksische cultuur is beperkt. De leerlingen krijgen als zelfstandig werk een aantal opdrachten om artikels uit de actualiteit te zoeken en samen te vatten. Gericht feedback of (zelf)reflectie op de realisaties ontbreken echter.
- Het inoefenen van de productieve vaardigheden gebeurt meestal in kleine groepjes. De opdrachten sluiten echter te weinig aan bij het taalgebruik zoals het zich in alledaagse situaties of in beroepsomstandigheden voordoet. De evaluatie van de mondelinge vaardigheden gebeurt permanent, maar een leerlijn of een groeipatroon krijgt nog te weinig aandacht. Het algemeen aanbod aan en de afwisseling in tekstsoorten, aansluitend bij de interessesfeer en het gekozen beroepenveld van de leerlingen, is vrij beperkt.
- De leeromgeving is behoorlijk uitgerust met bruikbaar en voor de leerlingen toegankelijk materiaal. De integratie van ICT-vaardigheden is bescheiden. Kansen tot ontdekkend leren, het verwerken van informatie, begeleid zelfstandig leren of binnenklasdifferentiatie blijven onder meer als gevolg hiervan onderbenut.
- Het onderwijsleerproces wordt ondersteund door een aanbod aan inhaallessen, wat gezien de talrijke (neven)instroom van leerlingen een nuttige werkvorm is. Leerstrategieën binnen het klasgebeuren worden nog onvoldoende aangewend.
- In de evaluatie wordt voldoende en evenwichtige aandacht besteed aan de leerplancomponenten. Woordenschat wordt echter in te sterke mate losstaand geëvalueerd buiten een functionele context. De specific notions sluiten onvoldoende aan bij het, in het leerplan vooropgesteld, commercial English. Ook voor de grammatica wordt de concrete toepasbaarheid onvoldoende getest via functionele, authentieke contexten. De attitudes, die een onderdeel vormen van de evaluatie van het dagelijks werk, zijn te algemeen van aard en te weinig vakgebonden.
- Het vak Engels vormt een wezenlijk onderdeel van de geïntegreerde proef en er wordt zorg besteed aan de uitwerking van deze GIP.

De studierichting Etalage en standendecoratie (BSO III) – de vakken van het specifiek gedeelte

Voldoet

Vaststellingen

- Leerplanstudie, het gehanteerde didactisch instrumentarium en een optimale benutting van de complementariteit tussen de leraren ondersteunen de leerplanimplementatie in grote mate (leerplannen 2002-143 en 2002-144).
- In het vak compositie en decoratie verloopt de studie van de beeldtaal overwegend intuïtief. De studie van de beeldende middelen, technieken en materies wordt geïntegreerd in de PV en TV-vakken. De beeldaspecten worden echter nooit expliciet behandeld zoals het vigerende leerplan voorschrijft.
- Hoewel actief wordt geparticipeerd aan schoolbrede projecten rond taalbeleid, krijgen de instructietaal en de vak- en beroepsspecifieke terminologie niet de aandacht die zij verdienen.
- De jaarplannen van de leraren bevatten voldoende relevante gegevens m.b.t. de leerplanrealisatie. Zowel de verticale leerlijnen als de horizontale vakkensamenhang kunnen erin worden herkend. In de planningsdocumenten worden geen verwijzingen naar de vakoverschrijdende eindtermen opgenomen, wat wijst op een weinig doelbewuste behandeling ervan in de lessen.
- Er is weinig overleg met leraren van aanverwante studierichtingen. Zo worden kansen gemist om waardevolle, vaak individueel ontwikkelde, didactische inzichten en instrumenten naar alle teamleden te laten doorstromen.
- Het gebrek aan ateliers en materiële middelen, deels veroorzaakt door het snel groeiende leerlingenaantal, remt het leerrendement af.
- De interactie tussen de leerlingen en de leraren verloopt in een sfeer van onderling respect. Het leerproces wordt ondersteund met degelijk cursusmateriaal en aan de leerlingen wordt opgedragen om overzichtelijke praktijk- en documentatiemappen aan te leggen.
- De evaluatie verloopt gestructureerd, procesmatig en met aandacht voor attitudes. Vanuit de leerlingenbeoordeling wordt echter niet systematisch naar de leerplandoelstellingen teruggekoppeld, o.a. om na te gaan in welke mate de leerlingen ze bereiken.
- De organisatie en evaluatie van de geïntegreerde proef (GIP) en de stages voldoen. De verregaande integratie van PAV in de GIP is een pluspunt. Dat de externe juryleden enkel bij de eindbeoordeling van de proef worden betrokken, is een werkpunt.

- De afstemming op de arbeidsmarkt krijgt gestalte via bedrijfsbezoeken, de leerlingstages en de geïntegreerde proef. De organisatie van de stages verloopt conform de vigerende regelgeving (SO 2002/09).

De studierichting Gezondheids- en welzijnwetenschappen (TSO III) – de vakken TV verzorging en TV voeding van het specifiek gedeelte

Voldoet niet

Vaststellingen:

- De leerplanrealisatie voldoet niet omdat het onderwijsleerproces en de leerlingenevaluatie nog onvoldoende aansluiten bij de leerplandoelstellingen van het goedgekeurde leerplan van TV verzorging en TV voeding.
- De doelstellingen en inhouden van zowel TV verzorging als TV voeding worden – zoals het leerplan nochtans als visie heeft (p. 2) - nog niet gekaderd binnen de andere vakken van het fundamenteel gedeelte van deze studierichting: TV opvoedkunde/huishoudkunde, TV toegepaste biologie/verzorging, TV toegepaste chemie, TV toegepaste ecologie/toegepaste chemie, TV toegepaste fysica. Wel is een sterke verwijzing naar en onderbouwing van de goed uitgewerkte stagecomponent van deze studierichting aanwezig. Het ontbreekt de vakgroep alsnog aan een coherente en gedragen visie om deze studierichting uit de sfeer te halen van de vroegere verpleegaspiranten. Hoewel de leraren gedreven met 'hun vak' bezig zijn en didactisch-pedagogisch vaardig zijn, wijzen noch de jaarplanningsdocumenten, noch de vakgroepverslagen van de respectieve vakken in de richting van een samen uitwerken van de vakken van het specifiek gedeelte op basis van de visie van dit leerplan.
- Voor TV verzorging krijgen de leerlingen doelstellingen opgegeven, alsook voor PV stage verzorging/opvoedkunde. De stagedoelstellingen zijn echter eigen doelstellingen die niet herkenbaar afgeleid zijn van de leerplannen. Ook in TV verzorging is dit een algehele vaststelling. De cursus en het aansluitende lessenspakket realiseren niet de leerplandoelstellingen en teveel doelstellingen en inhouden zijn overgenomen uit het oude leerplan. Zo wordt de structuur van het Buitengewoon onderwijs gegeven - wat niet in het leerplan voorkomt - en wordt de doelstelling 'de structuur van de Vlaamse gezondheids- en welzijnszorg weergeven' niet uitgewerkt. Ook inhouden m.b.t. 'de leerlingen kunnen de risicofactoren herkennen t.o.v. hun eigen gezondheid en welzijn en er hun houding aan aanpassen' worden niet systematisch aangepakt en geëvalueerd.
De aangeboden cursus is niet gestructureerd noch gepagineerd, wat kansen ontnemt om leren leren als doelstellingenpakket kwaliteitsvol te realiseren. Didactisch waardevol is beslist de vaststelling dat heel wat vaardigheden vanuit contexten worden verwerkt die zowel uit de persoonlijke levenssfeer komen als uit het toekomstige beroepenveld.
- Uit de jaarplanning (08-09) voor TV voeding blijkt dat de vakgroep niet uitgaat van de leerplandoelstellingen. De jaarplanning volgt inhoudelijk doorgaans het leerplan¹, maar opmerkelijk is dat in bijlage bij de jaarplanning een reeks doelstellingen staat geformuleerd die niet overeenstemmen of aansluiten bij de doelstellingen van het leerplan. Voor dit schooljaar (09-10) zijn er echter wel al aanzetten om de goedgekeurde leerplandoelstellingen te realiseren.
- TV opvoedkunde volgt daarentegen meer systematisch het goedgekeurde leerplan². Hoewel de doelstellingen niet worden meegegeven aan de leerlingen, zijn ze in de lesuitwerking en in de toetsen en proefwerken herkenbaar. Een cursus op basis van de leerplandoelstellingen is nog in ontwikkeling. De vakgroep staat soms onvoldoende kritisch t.o.v. het kopiëren uit handboeken waarvan de inhouden voor een andere doelgroep bedoeld zijn (o.m. II TSO Sociale en technische wetenschappen).

¹ Leerplan TV voeding: 2004/141

² Leerplan TV opvoedkunde: 2004/139

Handel in de basisoptie Handel van de eerste graad

Voldoet

Vaststellingen

- De leerplandoelstellingen worden globaal beschouwd in voldoende mate gerealiseerd. De projecten ("Ik leer de techniek van het kantoor" en "Ik leer de techniek van de verkoop") werden door omstandigheden vorig jaar echter niet uitgevoerd. Een grondig uitgewerkt jaarvorderingsplan had dit mogelijk kunnen voorkomen. De projecten zijn weliswaar in de planning opgenomen, maar zonder vermelding van het tijdstip waarop ze zullen worden uitgevoerd. Voor de andere leerplanthema's is slechts een rudimentaire planning per maand opgenomen. Het jaarvorderingsplan geeft echter geen informatie over het aantal lestijden dat men per deelthema voorziet. Afwijkingen van de voorgenomen planning en bijstellingen worden evenmin vermeld. Taken en toetsen hebben ook nog geen plaats gekregen in de jaarplanning.
- In overeenstemming met de leerplanvisie primeert het uitvoeren van opdrachten en het stimuleren van de creativiteit op de loutere kennisoverdracht. Actieve werkvormen als rollenspelen, enquêtes, groepswerken, onderzoeksopdrachten en klasgesprekken ondersteunen het leerproces. Voor de uitvoering van ICT-opdrachten kunnen de leerlingen wekelijks tijdens één lesuur terecht in een computerlokaal. Via gerichte opdrachten worden de leerlingen ertoe aangezet hun kennis aan situaties uit de actualiteit te koppelen.
- De leerlinggerichtheid is groot. Een gedifferentieerde aanpak en remediëringlessen, die op vrijwillige basis tijdens de middagpauze worden aangeboden, helpen de leerlingen bij het verwerven van de leerplandoelstellingen.
- De kennis van de leerlingen wordt frequent getoetst d.m.v. tussentijdse kennistoetsen. Daarnaast worden in december en in juni examens afgenomen. De vragen van de examens zijn representatief voor de leerplandoelstellingen en vormen een goede mix van kennis en toepassing. Bij elke vraag staat het aantal toe te kennen punten vermeld. Het beperkt aantal examens legt de leerlingen echter een hoge examendruk op. De evaluatiepraktijk vindt daardoor onvoldoende aansluiting op het systeem van gespreide toetsing dat gangbaar is in het basisonderwijs.

De studierichting Jeugd- en gehandicaptenzorg (TSO III) – de vakken van het specifiek gedeelte

Voldoet

Vaststellingen:

- De vakgroep slaagt erin de leerplandoelstellingen van de meeste vakonderdelen te realiseren. Ze doet dit systematisch en planmatig. Zo zijn zowel in de jaarplanningsdocumenten als in de meeste (vernieuwde) cursussen de leerplandoelstellingen van de goedgekeurde leerplannen³ opgenomen en gecommuniceerd naar de leerlingen.
- De leerplandoelen voor TV opvoedkunde komen op een evenwichtige wijze aan bod en worden globaal genomen zeer goed gerealiseerd. Dit geldt voor alle deeldomeinen: orthopedagogiek, beroepsgerichte pedagogiek, beroepsgerichte psychologie, orthopedagogische technieken, organisatie en voorzieningen en communicatie en omgangskunde. De leerlingen krijgen maximale kansen om kennisgeoriënteerde en vaardigheidsgerichte doelen afzonderlijk en/of geïntegreerd te verwerven. De meeste leerlingencursussen zijn van een goed niveau en verzorgd opgemaakt. De cursus van het onderdeel orthopedagogiek is echter onduidelijk in de opbouw en gaat niet uit van doelstellingen.
- De leerplandoelen voor de stages krijgen een kwaliteitsvolle invulling. De aandacht voor differentiatie tussen het eerste en het tweede leerjaar spoort met de leerplanvoorschriften. De zorg voor de gedegen voorbereiding van de leerlingen is een voorbeeld van goede praktijk. De evaluatie van de stage is doordacht en gebeurt systematisch i.f.v. het beroepsprofiel.
De opdrachten in het kader van de stages en de GIP zijn doordacht en sluiten naadloos bij elkaar aan. Ze werken ondersteunend ten aanzien van de leerplanrealisatie van het vak opvoedkunde in zijn geheel. De leerlingen worden goed geïnformeerd over het doel, de aanpak, de uitwerking en de evaluatie met puntenaanduiding. Het logboek wordt regelmatig geëvalueerd.
- De lesactiviteiten voor het vak AV expressie sluiten aan bij de leerplandoelstellingen en zijn gericht op bruikbaarheid tijdens de stages. De agogische component primeert terecht op de technische, hoewel hiervoor ook voldoende aandacht is. Opmerkelijk is het doorgedreven belang dat gehecht wordt aan sticordi-maatregelen⁴ voor leerlingen die hier nood aan hebben.

³ Leerplannen: AV expressie (2002/322); PV/TV stage opvoedkunde (2004/137); TV opvoedkunde (2004/268); TV verzorging (2003/329)

- De infrastructurele ondersteuning is in het kader van een volwaardige leerplanrealisatie eerder beperkt. Er is geen echt vaklokaal opvoedkunde dat is uitgerust met tijdschriften, naslagwerken en visueel materiaal en waar de vereiste apparatuur ter beschikking is. Voor TV verzorging is er wel voldoende en degelijk didactisch materiaal.
- De professionele knowhow van het lerarenteam is hoog dankzij een gedegen kennis van het leerplan en een gerichtheid op het werkveld. Die professionaliteit wordt verder versterkt door een goede vakgroepwerking. Niet alle vakken van het specifiek gedeelte worden bij het overleg betrokken.
- Op het vlak van leerbegeleiding investeert de vakgroep in goed gestructureerd studiemateriaal, in gerichte en helder geformuleerde opdrachten en in een kwaliteitsvolle begeleiding van de stages en de GIP. Naast het zelf ontwikkeld studiemateriaal krijgen de leerlingen degelijk uitgewerkte informatiebundels voor de stages en de GIP.
- De kwaliteit van de evaluatievragen voor het vak opvoedkunde is wisselend. Voor sommige deeldomeinen is het aandeel van zuiver kennisreproductieve vragen te groot en wordt er onvoldoende aandacht besteed aan het toepassingsniveau.

De studierichting Kantoor (BSO III) – de vakken kantoortechnieken, boekhouding, toegepaste economie en stage kantoortechnieken van het specifiek gedeelte

Het specialisatiejaar Kantooradministratie en gegevensbeheer (BSO III,3) – de vakken kantoortechnieken en stage kantoortechnieken van het specifiek gedeelte

Voldoet

Vaststellingen

- Ondanks het voorkomen van een aantal hiaten zijn de leerplandoelstellingen voor het geheel van de doorgelichte vakken in de studierichting Kantoor globaal genomen voldoende gerealiseerd. In de studierichting Kantoor werden vorig jaar voor de richtingsvakken nieuwe leerplannen ingevoerd in III,1, terwijl de vroegere leerplannen nog één jaar van toepassing bleven in III,2. De vakgroep is kennelijk nog te weinig vertrouwd met het nieuwe conceptuele kader. Zo wordt een groot gedeelte van de lestijden Kantoortechnieken aangewend voor het opzetten van een minionderneming. Vanuit het vroegere leerplan kon dit zeker verantwoord worden, minder vanuit het nieuwe. Anders dan vroeger staat in het nieuwe leerplan Kantoortechnieken de administratieve verwerking van logistieke processen centraal. De minionderneming past minder binnen dit concept. De tijd die eraan besteed wordt, brengt de leerplanrealisatie bovendien in het gedrang. In het nieuwe leerplanconcept blijft de minionderneming echter een geschikte werkvorm om de doelstellingen van het bedrijfseconomisch gedeelte van het vak toegepaste economie te realiseren. Naast een bedrijfseconomisch luik bevat dit vak ook nog een juridisch luik. Daarvan werden vorig jaar een aantal leerplandoelstellingen niet volledig gerealiseerd.
- Ook in het specialisatiejaar Kantooradministratie en gegevensbeheer werden niet alle leerplandoelstellingen van het vak Kantoortechnieken gerealiseerd. Anderzijds worden binnen de context van dit vak thema's behandeld die geen deel uitmaken van het leerplan, maar kaderen binnen het vakoverstijgend project 'Virtueel Kantoor'.
- Hiaten in de leerplanrealisatie kunnen worden voorkomen door een grondiger uitwerking van de jaarvorderingsplannen. De planning beperkt zich momenteel tot een rudimentaire spreiding van de grote leerstofgehelen over de maanden van het jaar, waarbij achteraf in een aparte kolom de vermelding 'gezien' werd aangebracht. De jaarplannen verduidelijken echter niet hoeveel lestijden men voorziet voor de behandeling van een bepaald leerstofonderdeel, waarom men van de voorgenomen planning is afgeweken en hoe men de planning zal bijsturen in functie van de nog te realiseren leerplandoelstellingen. Taken, toetsen en opdrachten zijn ook nog niet opgenomen in de jaarplanning.
- Tijdens de bijgewoonde lessen werd voornamelijk het onderwijsleergesprek als didactische werkvorm gehanteerd. In één geval voerden de leerlingen een zelfstandige opdracht uit met behulp van de computer, waarbij zij begeleid werden door de leraar. De leraren zijn gedreven en leerling-betrokken. Leerlingen kunnen voor bijkomende uitleg tijdens de middagpauze bij de leraren terecht.
- De materiële uitrusting volstaat. Waar dit aangewezen is, worden de lessen in een computerlokaal geroosterd. In een aantal vakken maakt men gebruik van zelf samengesteld cursusmateriaal. Daarnaast en/of in aanvulling op dit cursusmateriaal beschikken de leerlingen over leerboeken. In enkele gevallen blijken deze leerboeken op enkele bladzijden na nauwelijks benut te worden.
- De frequentie van de tussentijdse toetsing volstaat. Voor elk vak zijn er twee examens. In III,1 worden voor het vak Kantoortechnieken examens afgenomen over de minionderneming en over het deelvak Vaktechnieken. Voor de minionderneming is een examen weinig zinvol en is een systeem van

⁴ Sticordi staat voor stimuleren, compenseren, relativeren of remediëren en dispensereren of differentiëren

permanente evaluatie meer aangewezen. De doelstellingen van het deelvak Vaktechnieken worden verworven in en doorheen de stage, zodat een apart examen voor dit deelvak eveneens minder geschikt lijkt. Overigens maakt de ruime aandacht voor de minionderneming de examens Kantoortechnieken minder representatief voor het bereiken van de leerplandoelstellingen. Ook in de examens van andere vakken worden frequent vragen aangetroffen, die niet beantwoorden aan een leerplandoelstelling. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de examens Kantoortechnieken in III,3. Voor het tweede examen van dit vak ontbreekt trouwens een puntenverdeling. In de meeste proefwerken is de vraagstelling louter kennis- en toepassingsgericht. Vragen waarbij de leerlingen hun kennis in nieuwe contexten moeten aanwenden en/of waarbij hun inzichtelijk denken wordt aangesproken, worden weinig aangetroffen. Positieve uitschieters zijn het eerste examen Toegepaste economie in III,1, waarbij de leerlingen voor Recht een aantal casussen voorgelegd krijgen, en het eerste examen Boekhouden in III,2, waarbij documenten het contextueel materiaal leveren voor de gevraagde boekingen.

- De stageactiviteiten zijn in overeenstemming met de leerplanvereisten. Waar het leerplan de stageactiviteiten gedetailleerd omschrijft, worden in de handleiding enkel de brede categorieën van mogelijke stageactiviteiten opgesomd. Het risico bestaat dat daardoor leerkansen onbenut blijven. De stages worden goed opgevolgd. Het stageschrift bevat een overzicht van de uitgevoerde taken, een bespreking ervan en een zelfreflectie bij de uitgevoerde taken. Regelmatig brengt de stagebegeleider verslag uit over de uitgevoerde stageopdrachten en de beroepshoudingen van de leerling-stagiair.
- Bij de geïntegreerde proef zijn naast de richtingsvakken ook de taalvakken betrokken. Dit resulteert echter niet in een geïntegreerd project. Zo voeren de leerlingen in Kantoor III,2 voor de taalvakken een aantal opdrachten uit die losstaan van het eindproduct en als dagelijks werk verrekend worden. Het eindproduct bestaat uit twee werkstukken, waarvan het ene hoofdzakelijk gewijd is aan de voorstelling van het bedrijf waar de leerlingen stage hebben gelopen, en het tweede de uitwerking bevat van een ondernemingsplan voor een fictief op te richten winkel. Van een echte vakkenintegratie kan dus niet echt worden gesproken. Bovendien sluit de proef door de aard van de gegeven opdrachten onvoldoende aan bij het profiel van de studierichting.

Project algemene vakken in de tweede graad en in de derde graad BSO

Voldoet

Vaststellingen

- Een recente externe ondersteuning door de pedagogische begeleiding zorgde ervoor dat de vakgroep de realisatie van de leerplandoelstellingen op een meer grondige en adequate wijze is gaan benaderen. Dankzij een bijsturing van de leerlingenevaluatie en de hieraan gekoppelde verbeterde leerplangerichtheid voldoet de leerplanrealisatie. Tevens is er binnen de vakgroep voldoende dynamiek en enthousiasme aanwezig om het ontwikkelingstraject verder te zetten.
- De themagerichte aanpak en het vrij strak vasthouden aan de beschikbare lesbundels staat een brede algemene en doelgerichte vorming nog in de weg. Het functionele aspect van de meeste leerplandoelstellingen wordt hierdoor soms uit het oog verloren.
- In de meeste klassen werd tijdens de doorlichting een aangename en interactieve werksfeer ervaren. Regelmatig werkten de leerlingen in groepjes samen of werd klassikaal van gedachten gewisseld over actuele onderwerpen. Enkele aanzetten tot begeleid zelfstandig leren of tot het hanteren van uitdagende werkvormen werden waargenomen.
- De beperkte infrastructurele mogelijkheden reduceren de kansen tot een vlotte ICT-integratie. Elke klasgroep heeft slechts gedurende een of twee vastgeroosterde lestijden een ICT-lokaal ter beschikking, waardoor de vrije ruimte wordt beperkt en leerstrategieën voor onder meer informatieverwerking en – verwerking beperkt toepasbaar zijn. Wat de overige materiële vereisten betreft is er voldoende ondersteunend lesmateriaal beschikbaar.
- De vakgroepwerking wordt weinig aangestuurd en beperkt zich inhoudelijk meestal tot de organisatie van praktische items, zoals de keuze van thema's, uitstappen of de lokaalbezetting. De vakgroep is zich wel bewust van de nood aan bijsturingen in de vakvisie en aan een gemeenschappelijke leerplanstudie. Deskundigheidsbevordering wordt meestal aan het persoonlijk initiatief overgelaten en de verspreiding van opgedane kennis of expertise is te beperkt.
- De samenwerking op horizontaal vlak binnen een leerjaar verloopt behoorlijk goed; gemeenschappelijke planningsdocumenten en proefwerken zijn enkele voorbeelden hiervan. Anderzijds leidt het vrij strikt vasthouden aan de gekozen thema's en het hanteren van identieke examens tot enkele beperkingen: een geringe aandacht voor maatschappelijk relevante informatie (sociale voorzieningen, wegwijs in het dagelijks leven), voor het verhogen van de weerbaarheid en voor de organisatiebekwaamheid in de derde graad. Daarnaast valt de geringe inhoudelijke differentiatie in functie van het beroepenveld van de leerlingen op.

- De verticale opbouw en het aanbrengen van leerlijnen staan nog in hun kinderschoenen. Enkele aanzetten in de vorm van afspraken rond evaluatiecriteria of van leerstrategieën voor een aantal vaardigheden zijn reeds gegeven, maar zijn nog niet veralgemeend in gebruik. Ook een geleidelijke opbouw van de beheersingsgraad van de vaardigheden over de opeenvolgende graden en leerjaren is nog niet ontwikkeld.
- Regelmatig wordt aandacht besteed aan de actualiteit en wordt tijd uitgetrokken voor de bespreking van maatschappelijke en actuele onderwerpen. De aansluiting bij het gekozen vakgebied van de leerlingen voor bijvoorbeeld functionele taalvaardigheid in Kantoor of voor functionele rekenvaardigheid in Verzorging-voeding of aanzetten tot vakkenintegratie krijgt echter weinig aandacht. Een uitzondering vormen een aantal goede voorbeelden van de uitwerking van de geïntegreerde proef in enkele studierichtingen. Nochtans is de integratie van PAV binnen de opzet en uitwerking van de geïntegreerde proef nog niet in alle studierichtingen veralgemeend.
- De leerbegeleiding berust grotendeels bij de individuele leerkracht. Dit schooljaar werd een beginanalyse in alle leerjaren afgenomen, maar de resultaten ervan vormden nog geen aanleiding tot het nemen van remediërsinitiatieven of tot een bijsturing van het curriculum.
- Op school- en vakniveau zijn duidelijke afspraken rond de verhouding tussen dagelijks werk en proefwerken opgesteld en de criteria worden met de leerlingen gecommuniceerd. De beoordeling van attitudes heeft een te algemeen karakter en is te weinig vakgericht. Zoals onder het eerste punt van dit verslag vermeld, werd de leerlingenevaluatie recent bijgestuurd naar een meer leerplangerichte aanpak met een verhoogde aandacht voor de vaardigheden. Dit heeft een positieve invloed voortgebracht op de leerplangerichtheid.
- De aandacht voor de implementatie van een talenbeleid en voor de vakoverschrijdende eindtemen is erg beperkt. De zorg voor correct mondeling en schriftelijk taalgebruik en de reflectie op het eigen taalgebruik staat pas in een beginfase, ondanks de aanwezigheid van een behoorlijk aantal taalzwakke leerlingen. Wel worden in het kader van het zorgbeleid op schoolniveau de ex-onthaalklasleerlingen goed opgevolgd en begeleid. De VOET worden geïnventariseerd en opgenomen in de planningsdocumenten, maar er wordt weinig expliciete aandacht aan besteed.

De studierichting Publiciteitsgrafiek (BSO III) – de vakken van het specifiek gedeelte

Het specialisatiejaar Publiciteit en illustratie (BSO III,3) – de vakken van het specifiek gedeelte

Voldoet

Vaststellingen

- De verantwoordelijkheidszin en het enthousiasme van de meeste leraren, vaak jong en relatief onervaren, zijn troeven van deze studierichtingen. Uitzonderingen niet te na gesproken worden de leerplandoelstellingen en leerinhouden in voldoende mate gerealiseerd (leerplannen 2002-145, 2002/146 en 2005/024).
- Er zijn echter ook knelpunten. Een gebrek aan leermiddelen en aangepaste infrastructuur, didactisch inzicht en vakdoorbrekende coördinatie remt het leereffect af. In enkele gevallen leidt dat tot hiaten in de leerplanrealisatie. De complementariteit tussen de vakken en leraren wordt onvoldoende ingezet als hefboom om tot collectieve kwaliteitswinst te komen.
- In het subvak compositie en decoratie wordt te vlug tot de uitvoering van complexe reclamegerichte opdrachten overgegaan, waardoor de vorming van het plastisch vocabularium onder druk komt te staan. De behandeling van de beeldaspecten gebeurt bijgevolg met te weinig diepgang.
- De leerplandoelstellingen fotografie worden, op een beperkte technische initiatie na, te eenzijdig vertaald naar het aanleren van digitale beeldbewerking. Dat het spoor van het analoog fotograferen en afdrukken wordt verlaten, is verdedigbaar. Er moet evenwel over worden gewaakt dat de specifieke basiskennis en –vaardigheden van het medium met voldoende nadruk aan bod blijven komen.
- Voor waarnemingstekenen is het beeld divergent. Leraargebonden worden te vlug relatief ingewikkelde opdrachten uitgevoerd, waardoor de gefaseerde leerstofopbouw vanuit het leren kijken en zien, de lijnvoering en de vormstudie grotendeels verloren gaat.
- De behandeling van de typografie verloopt over het algemeen - in het vak lettergrafiek in het bijzonder - veeleer oppervlakkig.
- Hoewel actief wordt geparticipeerd aan taalprojecten op schoolniveau, krijgen de instructietaal en de vak- en beroepsterminologie leraarafhankelijk niet de aandacht die zij verdienen.
- De ambtsbevoegdheden van de leraren wisselen vaak, wat de nood aan structuur groot maakt. De jaarplannen bevatten voldoende gegevens en worden aan de hand van een gemeenschappelijke format opgemaakt. Sommige teamleden hebben echter de neiging om er teveel informatie in te verzamelen. Die documenten hebben nood aan ontstopping, zodat zij voor alle teamleden herkenbare leerlijnen weergeven

en de horizontale samenhang tussen alle subvakken maximaal ondersteunen. De vakoverschrijdende eindtermen worden niet in de planning opgenomen, waardoor niet aantoonbaar is of ze al dan niet bewust worden nagestreefd.

- In de vakwerkgroep behandelen de leraren vooral organisatorische en materiële onderwerpen. Pedagogisch-didactische thema's maken zelden deel uit van het overleg. Ook wat de professionalisering betreft ligt de nadruk te eenzijdig bij vakgebonden nascholing. Er wordt zelden studierichtingoverstijgend samengewerkt, zodat sterke praktijkvoorbeelden niet vlot naar alle leraren doorstromen.
- Een gebrek aan voldoende aangepaste leslokalen en adequate materiële middelen hypothekeert de leerplanrealisatie. Er is geen geschikt atelier waarnemingsteken en de uitrusting van het zeefdruklokaal beantwoordt niet aan de minimale vereisten en de veiligheidsvoorschriften. De meeste andere vaklokalen zijn te klein voor het aantal leerlingen dat er les volgt. Globaal kan worden gesteld dat het spanningsveld - gecreëerd door het stijgende leerlingenaantal enerzijds en de beschikbare infrastructuur anderzijds – tegen de grens van het didactisch aanvaardbare aanleunt.
- De leerbegeleiding wordt gekenmerkt door leerlinggerichtheid en vlotte omgangsvormen. De meeste lesgevers onderbouwen de leerstof met degelijk uitgewerkt cursusmateriaal en vragen aan de leerlingen om hun werkmappen te structureren. Dat neemt niet weg dat sommige leraren te weinig aandacht hebben voor de leerlingendocumenten, waardoor de denk- en werkprocessen vervagen.
- De leerlingenevaluatie verloopt niet helemaal gelijkgericht. Hoewel er voldoende aanzetten zijn om tot een procesmatig beoordelingssysteem te komen, focussen enkele teamleden nog te eenzijdig op het product. Sommigen menen bovendien onterecht dat frequent of gespreid evalueren gelijk staat aan procesevaluatie. Ook benutten niet alle leraren de leerlingresultaten om het eigen didactisch handelen te toetsen en bij te sturen.
- Tijdens de schriftelijke evaluatie wordt leraarafhankelijk nauwelijks gepeild naar de verworven inzichten en vaardigheden. Veel vragen zijn eenzijdig gericht op het louter reproduceren van parate kennis en daardoor onvoldoende representatief in de context van een beroepsopleiding.
- De dossiers van de geïntegreerde proef (GIP) bevatten voldoende relevante informatie en zijn verzorgd samengesteld. De verregaande integratie van PAV is een voorbeeld van goede praktijk. De evaluatie gaat uit van een weloordacht referentiekader. Dat de externe juryleden enkel voor de eindbeoordeling bij de proef worden betrokken, is een zwak punt.
- Er zijn bedrijfsstages in alle leerjaren van de derde graad. De organisatie gebeurt conform de regelgeving (SO 2002/09).

De studierichting Sociale en technische wetenschappen (TSO II) – de vakken TV en PV huishoudkunde en TV opvoedkunde van het specifiek gedeelte

Voldoet niet

Vaststellingen:

- De leerplanrealisatie voldoet niet omdat het onderwijsleerproces en de leerlingenevaluatie nog onvoldoende aansluiten bij de leerplandoelstellingen van het goedgekeurde leerplan van zowel TV opvoedkunde als TV huishoudkunde en PV praktijk huishoudkunde.
- Voor TV opvoedkunde gebruikt de vakgroep een eigen cursus die inhoudelijk de opbouw volgt van het leerplan⁵. De leerplandoelstellingen staan er niet in vermeld en ook uit de didactische aanpak blijkt dat men weliswaar focust op de meeste inhouden, maar dat dit niet doelstellinggericht gebeurt. Zo is in de jaarplanning die werd aangeboden, enkel een kopie traceerbaar van de leerplaninhouden. Een aantal inhouden komen niet aan bod of zijn het vorige schooljaar niet behandeld: het onderdeel waarnemen (3), de leerprocessen (4.2) en de doelstelling m.b.t. de roos van Leary (5). De vakgroep maakt geen gebruik van de mogelijkheid die in het leerplan wordt voorzien om het luik 7 (Beleefdheidsregels en etiquette) als geïntegreerd project aan te bieden met TV huishoudkunde – Sociaal handelen/tafeletiquette. Daardoor wordt niet efficiënt gebruik gemaakt van de onderwijstijd. Hoewel het onderwerp 'puberteit' niet in het leerplan staat, wordt het wel gegeven.
- Anderzijds is er nog geen sprake van vakkenoverleg tussen de respectieve vakken van het specifiek gedeelte van de opleiding. Zo staat in de cursus Toegepaste biologie een uitgebreid hoofdstuk over het gedrag terwijl dit onderwerp ook aan bod komt in TV opvoedkunde. Ook het onderwerp waarnemen staat erin uitgewerkt (zintuigen en waarnemen) zonder dat een link gelegd wordt naar of afspraken gemaakt zijn met TV opvoedkunde. De vakgroep is nog niet tot een schooleigen visie gekomen hoe dit leerplan samen met de andere leerplannen van het specifiek gedeelte kan gerealiseerd worden.

⁵ Leerplan TV opvoedkunde/huishoudkunde: 2006/034

- Voor TV en PV praktijk huishoudkunde⁶ is geen doelbewuste verwijzing naar de leerplandoelstellingen merkbaar. De jaarplanning volgt inhoudelijk doorgaans het leerplan. Het ontbreekt vooral in de praktijkcomponent aan een geactualiseerde visie over de studierichting en de plaats hierin van het vak huishoudkunde. Het wetenschappelijke aspect ontbreekt ten voordele van een niet bedoelde uitvoerende huishoudelijke invalshoek. Zo wordt sterk gefocust op het bereiden van maaltijden en het strijken komt meer dan gevraagd aan bod. Ook inhouden m.b.t. tot huidverzorging, tanden poetsen en haarverzorging zijn veeleer op het uitvoeringsniveau (BSO) te verantwoorden en staan als dusdanig niet in het leerplan.
- De vakgroep slaagt erin via een gediversifieerde methodische aanpak de leerlingen de leerinhouden te laten verwerken. Afgezien van enkele nieuwe en waardevolle onderdelen, zijn de aangeboden cursussen een amalgaam van niet genummerde kopies uit diverse bronnen. Het vakoverschrijdend leren leren mist hier kansen om gerealiseerd te worden.
- Informatieverwerking, -selectie en presentatie (o.a. door middel van ICT-toepassingen) komen vrijwel niet voor. Hoewel de school met een lokalentekort kampt, is de infrastructurele en materiële uitrusting voldoende opdat de leerplandoelen kunnen gerealiseerd worden.
- De leerlingenevaluatie bestaat vooral uit toetsen en proefwerken, aangevuld met enkele opdrachten zelfstandig werk. De vragen zijn vrijwel uitsluitend gericht op reproductie van kennis van aangeleerde inhouden (begrippen, feiten, verklaringen, enz.). Voor PV praktijk huishoudkunde wordt met een sjabloon gewerkt waarop de deelvaardigheden worden geëvalueerd. Opmerkelijk is dat voor de vakaanduiding hiervoor het vak 'PV zorg voor de voeding' wordt opgegeven, een vakbenaming die in het BSO II Verzorging-voeding voorkomt en niet in II TSO Sociale en technische wetenschappen.
- De studieresultaten zijn overwegend positief. Slechts weinig leerlingen scoren onvoldoende (jaartotaal). Gezien echter het onderwijsleerproces en de leerlingenevaluatie onvoldoende leerplangericht zijn, zijn de studieresultaten geen objectieve weergave van de mate waarin de leerlingen alle categorieën leerplandoelen beheersen.

5.2 Schoolloopbaan

5.3 Outcomes

5.4 Tevredenheid

⁶ Leerplan TV huishoudkunde en PV praktijk huishoudkunde: 2006/032

6 ASPECTEN VAN DE WERKING

6.1 Algemeen

6.2 Personeel

6.2.1 Personeelsbeheer

6.2.2 Professionalisering

De vaststellingen over de uitvoering van de processen wijzen erop dat de instelling aan het begin van een ontwikkelingstraject staat.

6.2.2.1 Aanvangsbegeleiding

6.2.2.2 Deskundigheidsbevordering

Vaststellingen

- Het schoolbeleid bewaakt de algemene pedagogische deskundigheidsbevordering, maar in mindere mate de studierichting- en vakgerichte invulling ervan. Door het ontbreken van een inventarisatie van behoeften enerzijds en van de gevolgde nascholingen anderzijds, ligt de verantwoordelijkheid voor de deskundigheidsbevordering in handen van de individuele leraren. Gevolg is dat het nascholingsniveau leraar-, vak- en studierichtinggebonden sterk varieert.
- Het nascholingsplan bevat weinig concrete gegevens over de nascholingsthema's, de geïmplementeerde leraren(groep) en de beoogde effecten. Er blijkt bovendien niet uit of en in welke mate de geprogrammeerde nascholingen bij de beleidsprioriteiten en de schoolvisie aansluiten.
- De professionaliseringsbehoeften van het korps worden niet systematisch in kaart gebracht. Aan de leraren en vakgroepen wordt niet expliciet opgedragen om de collectieve en/of individuele noden te inventariseren. Er kan worden gesteld dat vooral vakgerichte nascholingen populair zijn, terwijl de algemeen didactische deskundigheidsvorming beperkt blijft tot het bijwonen van de studiedagen en personeelsvergaderingen van de school.
- De effecten van de gevolgde nascholingen worden niet gemeten. De implementatie van de nieuw verworven inzichten en vaardigheden en de interne multiplicatie ervan worden onvoldoende onderzocht.
- De vrijblijvendheid van de vakgerichte deskundigheidsbevordering contrasteert met de gestructureerde aanvangsbegeleiding. Aan de intake en professionalisering van nieuwe leraren wordt veel aandacht besteed. Hun didactisch handelen wordt via infosessies, een specifiek instrumentarium en concrete afspraken ondersteund en zo nodig bijgestuurd.

6.3 Logistiek

6.4 Onderwijskundig

6.4.1 Curriculum

De vaststellingen over de uitvoering van de processen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- de ondersteuning van het onderwijs- en leerproces
- het vooropstellen en bewaken van effecten
- de integratie van onderwijsontwikkeling en -innovatie.

6.4.1.1 Onderwijsaanbod

6.4.1.2 Onderwijsorganisatie

Vaststellingen

- Als gevolg van een breed aanbod aan studierichtingen en de jaarlijkse leerlingenaangroei kampt de school met infrastructurele moeilijkheden. Deze hebben hun invloed op de organisatie van het onderwijs. Om de onderwijsactiviteiten zo optimaal mogelijk te laten verlopen wordt, in de mate van het organisatorisch haalbare, veel zorg besteed aan de samenstelling van de lessenrooster.
- Het schoolbeleid gaat bewust om met specifieke, vaak studierichtinggebonden, leerlingenprofielen. Met het lestijdenpakket wordt evenwichtig en doelbewust omgesprongen. Samenstellingen worden zoveel mogelijk vermeden.
- De organisatie van taken en opdrachten buiten de toegekende lestijden krijgt weinig aandacht. De verdere ontwikkeling van het onderwijsleerproces en het aansturen van de vakgroepwerking zijn eveneens aandachtspunten.
- De school organiseert de stages conform de vigerende regelgeving. In een aantal structuuronderdelen ontbreekt echter het nummer van het Paritair Comité van de betrokken onderneming in de stageovereenkomst, waardoor deze rechtsgeldigheid mist.
- Er worden zowel blokstages als alternerende stages georganiseerd. De invulling van de stages en de opvolging ervan voldoen. Weggevalen lesuren, als gevolg van de blokstages, worden met inhaallessen opgehaald.
- Het op voorhand vastleggen van de gewenste stageactiviteiten gebeurt nog niet systematisch in alle onderzochte structuuronderdelen.

6.4.2 Begeleiding

De vaststellingen over de uitvoering van de processen wijzen erop dat de instelling aan het begin van een ontwikkelingstraject staat.

6.4.2.1 Afstemming andere partners

6.4.2.2 Leerbegeleiding

Vaststellingen

- De socio-emotionele begeleiding van de leerlingen is zowel qua visie, ondersteunende structuren als inhoudelijke aanpak goed uitgewerkt. Er is hierbij ook expliciete aandacht voor de begeleiding van leerlingen met leer- en ontwikkelingsstoornissen. Hiermee wordt een belangrijke basis gelegd om, in wisselwerking met de leerbegeleiding, de onderwijsleerprocessen van de leerlingen te begeleiden.
- De leerbegeleiding, zowel qua bespreking van de leervorderingen als qua uitwerking van de benodigde remediëring, verloopt momenteel echter nog onvoldoende gecoördineerd. In de notulen van de klassenraden en in de rapporten zijn weinig tot geen vakgebonden remediëringsinitiatieven terug te vinden. De commentaren blijven overwegend attitudinaal. Verder zitten de gegevens rond de begeleiding verspreid, waardoor het moeilijk wordt om een duidelijk beeld te verkrijgen over het voorgaande leertraject van de leerlingen. Recent werden in het kader van de uitwerking van een schoolwerkplan enkele afspraken gemaakt rond het doel van de klassenraden en de functie van de klastitularis, maar een verdere concretisering en verfijning ervan werd nog niet uitgewerkt. Door het gebrek aan duidelijke afspraken rond leerbegeleiding en door het gebrek aan structurele informatie-uitwisseling blijven initiatieven rond leerbegeleiding momenteel al te vaak leraargebonden. Verder kan hierdoor de leerbegeleiding onvoldoende worden opgevolgd vanuit het beleid en worden er nauwelijks mogelijkheden gecreëerd tot een onderlinge professionalisering op het vlak van leerbegeleiding.
- Rond leren leren werden tot voor kort weinig tot geen initiatieven genomen met impact op het volledige lerarenkorps. Men voert wel enkele relevante projecten uit (bijv. een proefproject rond thuisleren), maar deze hebben een beperkt bereik. Recent werd gestart met de nodige visieontwikkeling, met de professionalisering van het volledige korps en met de uitwerking van een project rond leren leren in enkele klassen in de eerste graad. Doel hierbij is om het werken aan leren leren binnen het normale lesverloop te leren integreren. Deze visie is adequaat, ook in het licht van de vernieuwde eindtermen rond leren leren. Vanaf het schooljaar 2010-2011 zou deze aanpak dan worden geïmplementeerd in alle klassen van de eerste graad. Momenteel blijven initiatieven rond leren leren echter nog leraargebonden.
- Bij de deliberatieprocedure wordt nog vaak gekozen voor een uitgestelde beslissing. Dit gebeurt echter niet enkel voor uitzonderlijke en individuele situaties waarbij het onmogelijk was om op basis van

opvolging, evaluatie en remediëring tijdens het schooljaar een eindbeslissing te nemen. De delibererende klassenraad formuleert voor de B- en C-attesten een gesynthetiseerde verantwoording (SO 64). Ondanks een bruikbaar sjabloon hiervoor blijft de onderbouwing van de attestering, clausulering en adviezen echter nog beperkt. Remediëringsinitiatieven en de effecten hiervan worden meestal niet vermeld.

- Het beleid verzamelt gegevens omtrent de begeleiding van de OKAN-leerlingen en wil zo de effecten van alle geleverde inspanningen in kaart brengen. Ook de socio-emotionele begeleiding wordt geëvalueerd en bijgestuurd. Rond de leerbegeleiding is dit echter nog onvoldoende het geval, waardoor men ook geen basis heeft om de werking hierrond op een gerichte wijze bij te sturen en verder te ontwikkelen. De optie om vanaf dit jaar in het eerste leerjaar detectieproeven voor Frans, wiskunde en Nederlands te organiseren, kan wel een uitgangspunt vormen om de resultaten van de aanpak rond leerbegeleiding te evalueren. Gezien al dan niet remediëren een leraargebonden keuze blijft en dit weinig wordt opgevolgd, wordt momenteel nog te weinig aandacht besteed aan de verantwoording door de leraren rond hun bijdrage aan leerbegeleiding.

7 STERKTES EN ZWAKTES

7.1 Relevante aspecten waarin de school goed is

- Het duidelijk pedagogisch schoolproject, aansluitend bij het leerlingenprofiel.
- De structuur en praktische organisatie van het schoolgebeuren.
- De socio-emotionele begeleiding.
- De opvang en begeleiding van de talrijke neveninstromers.
- Het gunstige leefklimaat en de aandacht voor het welbevinden van de leerlingen.
- De organisatie, de evaluatie en de praktische uitwerking van de stages in de meeste studierichtingen.
- Het begeleidingstraject voor de beginnende leraren.
- Het algemeen onderhoud van de school

7.2 Relevante aspecten die de school kan verbeteren

- De aansturing en opvolging van de leerplangerichtheid en het onderwijsproces via een geoptimaliseerde vakgroepwerking.
- De algemene infrastructurele beperkingen, met de hieraan gekoppelde materiële uitrusting.
- Het evaluatiebeleid en de toekenning van uitgestelde beslissingen.
- De leerbegeleiding.
- Het nascholingsbeleid.
- De opvolging van de afgestudeerde leerlingen.
- De implementatie van de VOET/VOOD.

7.3 Relevante aspecten die de school moet verbeteren

Leerplanrealisatie

- De leerplanrealisatie voor Engels in de derde graad TSO Secretariaat-talen.
- De leerplanrealisatie voor het specifiek gedeelte van de studierichting Gezondheids- en welzijnswetenschappen in de derde graad TSO.
- De leerplanrealisatie voor het specifiek gedeelte van de studierichting Sociale en technische wetenschappen in de tweede graad TSO.

8 ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning en financiering **GUNSTIG BEPERKT IN DE TIJD**.

De hieronder aangekruiste (leer)prestaties scoren geheel of gedeeltelijk onvoldoende en hebben tot dit advies geleid:

Voltijds secundair onderwijs

Aanbod per graad, onderwijsvorm, studiegebied en studierichting					Voldoet niet	
					Basis- vorming	Keuze/ Specifiek gedeelte
Eerste graad	GSO		Handel	J		
Tweede graad	TSO	Personenzorg	Sociale en technische wetenschappen	J		X
Derde graad	BSO	Decoratieve technieken	Etalage en standendecoratie	J		
Derde graad	BSO	Decoratieve technieken	Publiciteit en illustratie	J		
Derde graad	BSO	Decoratieve technieken	Publiciteitsgrafiek	J		
Derde graad	BSO	Handel	Kantoor	J		
Derde graad	BSO	Handel	Kantooradministratie en gegevensbeheer	J		
Derde graad	TSO	Handel	Boekhouden-informatica	J		
Derde graad	TSO	Handel	Secretariaat-talen	J	X	X
Derde graad	TSO	Personenzorg	Gezondheids- en welzijnswetenschappen	J		X
Derde graad	TSO	Personenzorg	Jeugd- en gehandicaptenzorg	J		

9 REGELING VOOR HET VERVOLG

Het bestuur van de instelling moet vanaf **1 september 2012** kunnen aantonen dat alle tekorten werden weggewerkt.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Etienne Gielen

Datum van verzending aan de directie en de inrichtende macht:

Voor kennisname

De directie/ de inrichtende macht

Jean-Louis Vanhelmont